

Provinciale Staten van Utrecht
statengriffie@provincie-utrecht.nl
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Utrecht, 23 juni 2014

**Toelichting op zienswijze partiële herziening provinciale structuurvisie,
(oorspronkelijk 5 december 2013) in de Statencommissie Ruimte en Groen**

Geachte leden van de Provinciale Staten, geachte Gedeputeerde,

Namens ruim 2100 omwonenden, werknemers en ondernemers in Utrecht, verenigd in platform Buren van Lage Weide (KvK register), verzoek ik u bij de partiële herziening van de provinciale structuurvisie en de MPRV geheel en definitief af te zien van Lage Weide als locatie voor grote windturbines. Inhoudelijke redenen zijn de minimale bijdrage aan de reductie van CO₂, gestapelde geluidsoverlast in de leef- en werkomgeving, risico's voor onze gezondheid, kans op schade, evenals waardedaling van bestaand vastgoed. Daarbij is er onder een meerderheid van de omwonenden en gemeenteraadsleden geen draagvlak voor het plan.

Wie zijn de Buren van Lage Weide?

Buren van Lage Weide is een burgerplatform van meer dan 2100 geregistreerde bewoners en ondernemende sympathisanten rond Lage Weide (het aantal ongeregistreerde sympathisanten ligt aanzienlijk hoger.) Wij delen allen de ambitie van de stad Utrecht om deze duurzamer en leefbaarder te maken, onder meer op het gebied van klimaat en energie. Velen van ons maken zich sterk voor de wijk, de schaarse natuur, handelen in zonnepanelen, adviseren op het gebied van energie en besparing, enzovoorts. In Utrecht en Stichtse Vecht.

Op en rond Lage Weide wonen meer dan 44.000 mensen binnen een straal van 1500 meter en werken dagelijks meer dan 18.000 mensen. Na bestudering van alle plannen van de Provincie en gemeente in de afgelopen jaren, zijn wij gezamenlijk tot de conclusie gekomen dat er geen plaats is voor windturbines in stedelijk gebied van Utrecht en zeker niet op Lage Weide.

De windmolens op Lage Weide zullen op korte afstand van woonhuizen, bedrijven en maatschappelijke voorzieningen worden geplaatst. Dit is een slecht idee, omdat het welzijn en de gezondheid van tienduizenden mensen in Utrecht en Stichtse Vecht op het spel wordt gezet. Daarbij zijn er voldoende andere duurzame alternatieven beschikbaar, of deze verdienen het veel beter verkend en benut te worden. Niet alleen leveren ze minstens zoveel op voor het klimaat, het gaat ook om alternatieven die vriendelijk zijn voor de gezondheid van mens, dier en natuur.

We evalueren hier enkele aspecten, terugkerende thema's in het windmolenproces in Utrecht, niet uitputtend, en evenmin bedoeld om u uit te putten, wel om u een indruk te geven van wat er tijdens drie jaar voorbereiding bij bewoners passeert. We sluiten af met conclusies en aanbevelingen.

Minimale of zelfs geen reductie CO₂ uitstoot

In het plan van de Gemeente Utrecht wordt gerekend met een bruto vermindering van CO₂ van ongeveer 1%. De feitelijk verminderde CO₂ kan lager uitvallen, zo blijkt uit recente metingen in de VS en Ierland. Het is niet onwaarschijnlijk dat de windturbines op Lage Weide geen CO₂ terugdringen; de onvermijdelijke pieken van opgewekte windenergie leiden tot aanpassingseffecten in gascentrales, vaak groter dan voorzien. Ook is er een bruto-netto verlies bij de constructie en installatie van windturbines. Al met al kost het een molen van 2,5 c.q. 3 MW een half tot anderhalf jaar om zijn eigen ecologische voetafdruk terug te verdienen. Ernstige milieuschade in China als gevolg van het verrijken van de nodige metalen niet meegerekend.

Geen draagvlak onder omwonenden en bedrijven

Een van de drie criteria van de gemeente Utrecht voor een windpark op Lage Weide was maatschappelijk draagvlak. We constateren dat dit ontbreekt bij omwonenden, bedrijven op Lage Weide en de buurgemeente Stichtse Vecht:

- In een enquête van de wijkraad van Leidsche Rijn stemde meer dan 85% van de omwonenden tegen. De wijkraad verwierp het plan. Ook de wijkraad van Noordwest stemde tegen.
- Het bewonersplatform Buren van Lage Weide verenigt meer dan 2100 mensen tegen windturbines.
- De actieve Milieugroep Zuilen stemde tegen omdat het voorliggende plan niet kon voldoen aan de gestelde voorwaarden voor met name de geluidshinder en het beheersen daarvan. De recente ervaringen in Houten bevestigen dit, evenals andere plaatsen zoals Heerugowaard. De ervaringen van gedupeerde omwonenden zijn ronduit schrijnend. Vrije bewoners worden een soort gevangenen van hun bezit, omdat er geen optie is tijdig te vertrekken zonder grote restschade.
- Het college van Ben W en 80% van de raadsleden van de Gemeente Stichtse Vecht hebben tegen de hinder van deze windturbines gestemd.
- De Industrie Vereniging Lage Weide en de Vereniging van Eigenaren zijn tegen de plaatsing van windturbines, en zijn zelfs uit de klankbordgroep gestapt.
- Een forse meerderheid in de Utrechtse raad heeft uiteindelijk tegen het plan gestemd.
- De wethouder schermde met algemene panelonderzoeken die grote groepen voorstanders van windenergie in Utrecht zouden laten zien. Behalve dat deze deelnemers niet at random zijn geselecteerd, was de vraagstelling zo algemeen dat deelnemers niet eens wisten op welke aspecten men windturbines in de leefomgeving moest beoordelen. De hierboven genoemde groepen wisten dat na drie jaar wel.

Groot risico voor gezondheid omwonenden en werknemers

Het plaatsen van windturbines in de buurt van wijken wordt een onacceptabel experiment. Nooit kwamen windturbines zo dicht bij bevolkt gebied te staan en in die zin is het Utrechtse plan onvergelijkbaar met windturbineparken elders in Nederland of Europa. Ook de gemeente zelf geeft in haar rapport aan dat onbekend is wat het effect van windturbines zal zijn op een stedelijke omgeving.

- Uit onderzoek onder omwonenden in het buitenland weten we dat de plaatsing van windturbines leidt tot diverse ziekteverschijnselen, zoals hartritme stoornissen, problemen met het evenwichtsorgaan, slaapttekort, duizeligheid, en visuele vervaging. Oorzaak is de combinatie van het geluidsniveau en het laag frequent geluid. In elke populatie is een deel van de bevolking daar zeer gevoelig voor. Dat is een niet mis te verstaan groot risico in stedelijk gebied.
- Het geluidsbureau Peutz constateert n.a.v. metingen dat er nu al veel laag frequent geluid in de wijken van noordwest Utrecht is en dat de windturbines zullen bijdragen aan een onverantwoord meetniveau (rapport staat op internet).
- Op basis van empirisch, medisch onderzoek concluderen wetenschappers als Nissenbaum en Thorne dat een afstand korter dan 2000 meter tussen windturbine en woning onveilig is. Het RIVM advies aan GG&GD's heeft deze studies nog niet geïncorporeerd, waardoor de RIVM richtlijn is verouderd. Aan een nieuwe wordt gewerkt, mede door inzichten van de NLVOW.
- Wat de gemeente Utrecht vooralsnog "gezondheidsonderzoek" noemt, blijkt een terugkerend opiniestuk over geluid van een voorstander van windenergie. De geluidstudie zelf is niet zonder kritiek uitgevoerd, onder andere omdat het aantal meetpunten beperkt is (bv niet binnen de huizen) en/of kort van duur. Ook zijn causale relaties niet medisch getoetst, getuige een bezorgde brief van de huisartsen aan de gemeente. In die zin worden geen (onafhankelijke) medische experts betrokken, of relevante wetenschappelijke literatuur uit de laatste 5 jaar bekeken. Dat is zorgelijk in een land dat zich druk maakt om de explosie van zorgkosten.
- De gemeente stelt voor een andere definitie van gezondheid te hanteren die afwijkt van de WHO. Hier past alleen de vraag: Voor welke maatschappij kiezen we, als we definities van gezondheid aanpassen om windturbineplannen te rechtvaardigen? De verhouding tussen people, planet en profit raakt zo uit balans. Publieke maatregelen worden zo onverdedigbaar.
- De gemeente voldoet niet aan "de Deense norm" terwijl zij de schijn wekt dat aan de strengste buitenlandse eisen wordt voldaan. De conventie van Arhüs schrijft een minimale afstand voor van 2000 meter tussen windturbines en woonhuis. De gemeente Utrecht voldoet hier bij lange na niet aan, omdat de minimale afstanden rond de 500 meter liggen.

Geen draagvlak bij gemeente

Tijdens de commissievergadering van Stad en Ruimte van de gemeenteraad Utrecht (november 2013) bleek een ruime meerderheid van raadsleden tegen plaatsing van windturbines op Lage Weide is. Dat zijn coalitie- en oppositie fracties: VVD, PvdA, D66, SP, Groen Rechts, Leefbaar Utrecht. Bij de raadsvergadering van januari 2014 sloot het CDA zich erbij aan, al zag men eventueel heil in vier turbines, als die haalbaar zouden zijn geweest. Groen Links en Christenunie waren voor. Het college van B en W bleek zelf sterk verdeeld over het onderwerp. Twee GroenLinks wethouders en één PvdA wethouder stemden voor, twee D66 wethouders en één PvdA wethouder stemden

tegen. De stem van vertrekkend burgemeester Wolfsen moest de doorslag geven om het voorstel voor 6 windturbines naar de gemeenteraad te loodsen. Geen sterke bestuurlijke besluitvorming.

Twijfel aan mate van transparantie en democratisch gehalte van het proces

Het college negeerde in de voorbereiding consequent de vraag naar duurzame alternatieven voor windenergie. Initiatieven voor zonne-energie op daken van bedrijven op Lage weide of op daken van de gemeente Utrecht zag men louter als toe te voegen duurzame opties. De redenatie dat 'we alle duurzame vormen hard nodig hebben' wordt niet onderbouwd. Verwordt tot een groen mantra. Dit druist in tegen elk logisch perspectief dat wij allen op de middelbare school bij Wiskunde en Economie krijgen aangereikt: kies de efficiënte optie, gegeven schaarse middelen. Maar bij de overheid kan het.

Een ander fenomeen was de Klankbordgroep (KBG), die omwonenden, vertegenwoordigers van bedrijven en maatschappelijke organisaties moest verenigen rond het plan van de initiatiefnemer, onder strenge regie van de wethouder. Reden voor de Buren van Lage Weide om – na onderhandeling met haar over de voorwaarden – niet deel te nemen en ons te beperken tot een zelfstandige bestudering van de plannen. Het college stelde: "Het advies van de klankbordgroep zal door de gemeente overgenomen worden in de (benodigde) structuurvisie, tenzij er beargumenteerd van wordt afgeweken (niveau 3)". En inderdaad:

- het college negeerde het advies van de door de wethouder zelf samengestelde klankbordgroep;
- het draaide een "nee, tenzij"-advies om in een "ja" zonder overtuigend commentaar op de gestelde voorwaarden;
- het college negeerde de beperkende voorwaarde van een streng regelregime in de nacht, van 8-13 dB onder het achtergrondniveau;
- het college koos voor 2 windturbines meer dan de KBG opperde;
- het college liet na het advies van de KBG in te dienen bij de landelijke commissie MER die toetst of de gemeente de procedure juist volgt; de MER commissie vroeg er evenmin naar en keurde de plannen goed;
- het college legde de grootste groep verenigde omwonenden en ondernemers het plan niet voor, voorafgaand aan collegebesluitvorming. Energie-U (initiatiefnemer) kreeg daarentegen alle ruimte om de procesgang te beïnvloeden, en dat twee jaar lang;

Voldeed het goedgekeurde plan aan de drie criteria die het college zichzelf had opgelegd: minstens 8 windturbines tussen 2.5 en 3 MW; afdekking financiële en organisatorische risico's; maatschappelijk draagvlak? Nee, maar het plan moest door.

Geluidskarten geven schijnzekerheid voor onze leefomgeving

De gemeente liet het huidige geluidsniveau meten. De geluidsmeting voor de turbines duurde 3 maanden, zodat het effect van draaiende wieken op zomeravonden nog steeds onduidelijk is. Er werd op 8 punten gemeten, bijvoorbeeld niet in Oud Zuilen. De geluidsplaatjes zijn zodoende gebaseerd op een theoretisch model. Daarbij hanteerde de gemeente een beperkte definitie van het begrip "studiegebied"; het aantal gehinderden en ernstig gehinderden werd strikt gescheiden. Het quotum "gehinderden" speelde geen rol in concluderende berekeningen, evenmin voor woningwaardedaling.

Technisch gesproken hield het geluidsmodel geen rekening met de 5% meest harde geluidsniveaus. De afwijking van het theoretische model is 7dB, wat betekent dat het daadwerkelijke geluid 3 keer zo hoog kan uitvallen als wordt voorspeld. De geluidsvorspellingen houden geen rekening met meteorologische omstandigheden, seizoenen, onderlinge afstanden en opstelling windturbines, wervelingseffecten, synchroniciteit windturbines, ashoogte, rotorlengte, lokale wind en weerseffecten. Enfin, modellen hebben hun beperkingen, prima, maar de waarden in het rapport speelden een absolute rol in het collegeverhaal: Het kan net, ja het kan precies. Dat terwijl economische modellen worden weggewuifd als dogma.

Burgers weten dat de overheid enkele jaren geleden de wetgeving zodanig heeft opgerekt dat windturbines meer geluid mogen maken dan voorheen. Dit klemt temeer in Utrecht omdat de bestaande geluidsoverlast als gevolg van de bedrijvigheid op Lage Weide, de A2, spoorweg en scheepvaart- verkeer, motorcrossbaan al groot is. De gemeente redeneert desalnietemin dat de windturbines zoveel geluid mogen maken als de achtergrondnorm. Terwijl iedereen begrijpt dat dit extra geluid gedurende een etmaal worden gestapeld. Zo wordt de negatieve impact op de leefomgeving groter en dat vinden wij onacceptabel.

Keuze voor windenergie-optie is discutabel

De gemeente baseert haar keuze voor windenergie op zogenaamde quick scans uit 2000 en 2008. Volgens vele deskundigen hebben zich juist in de afgelopen 5 jaar grote verbeteringen in zonne-energie-technologie voorgedaan. Oud-minister Vermeend en ex-staatssecretaris Van der Ploeg spraken zich reeds ferm uit tegen windmolenparken: "Vijf jaar geleden zag het er nog naar uit dat windenergie (vooral op zee) voor ons land aantrekkelijk zou zijn, maar alle recente voorspellingen en berekeningen wijzen nu uit dat zonne-energie de toekomst is". Dergelijke hernieuwde inzichten worden stelselmatig genegeerd in de windmolendiscussie. De prikkel van subsidie speelt een autonome rol.

- De alternatieven met zonne-energie (zonneweide) die de gemeente vergeleek met windenergie op Lage Weide zijn of onrealistisch doorgerekend (want prijspeil 2012) of op basis van politieke wenselijkheid afgeschreven ("zit al in de nulsituatie.") Een serieuze verkenning van zonnepanelen op daken van bedrijven, besparing- en isolatie was nooit aan de orde. Het onderzoek naar de alternatieven beslaat slechts 3 pag van de in totaal 960 pag in de MKBA & MER. Hoe een windtarget publiekelijk uit de hand loopt.
- De gemeente negeert de heldere conclusies uit de kosten/baten analyse (MKBA) die het CPB heeft uitgevoerd voor windenergie op land (juni 2013). CPB concludeert dat de beste maatschappelijke beslissing is om elke investering in windenergie ten minste met 5 jaar uit te stellen, allereerst op basis van de negatieve bedrijfseconomische effecten(!). Daarnaast zijn er grote onzekerheden/kosten voor het landschap en stedelijk vastgoed. Deze conclusies werden op 20 juni 2014 in Utrecht door de onderzoeker herhaald en toegelicht.
- De gemeente gaat uit van een bruto energieopbrengst zonder rekening te houden met feitelijkheden ter plaatse, die de opbrengst kunnen verminderen. Het gaat om een 10% kostenmarge in de business case.

Geen zorgvuldige afweging van (stedelijke) locaties

Hoe tot de keuze voor de locatie Lage Weide is gekomen, blijft ons een raadsel. Wij lezen "studies" die op basis van een oppervlakkige voorbereiding en diepte steeds weer worden gezien als maatgevend. (citaat: "In het kader van het Haalbaarheidsonderzoek is een aantal (interne) bijeenkomsten georganiseerd om de kansen en bedreigingen voor de zes gebieden te onderzoeken, via werkateliers en interviews".) Met respect, statenleden, dit betreft geen haalbaarheidsonderzoek in de klassieke zin van het woord, maar een uitgebreid workshopverslag. Echter, tot vervelens toe wordt het als haalbaarheidsstudie opgevoerd, gemaakt door Bosch en Van Rijn, die als adviespartij in heel Nederland windmolens promoot. Voor de Utrechtse Gemeenteraad stelt Geert Bosch onverdroten dat de door hem gecontroleerde business case van Energie-U (in opdracht van de gemeente) haalbaar lijkt ('Een goed verstaander...')

- De redenen van de gemeente om voor Lage Weide te kiezen waren vooral praktisch van aard. Utrecht heeft daar grondposities, er is geluidsoverlast, er *lijkt* geen leegstandsrisico. Omwonenden kunnen het zich financieel niet veroorloven om weg te trekken, en er is geen afhankelijkheid van projectontwikkelaars. Deze factoren, geachte statenleden, spelen een rol om voor Lage Weide te kiezen. Over de belangen van bewoners en ondernemers lees je in die eerste verkenningen nauwelijks iets dat werkelijk informeert. Ook in de Structuurvisie van de Provincie ontbreken dergelijke afwegingen vooraf.
- Overheden lijken op een bepaalde manier doof voor inhoudelijke argumenten. De locatie Rijnburg leverde met 21MW voor 15.000 huishoudens meer energie op dan Lage Weide. Lage Weide ligt in een natuurlijk dal met lage windsnelheid, waardoor de windopbrengst laag is. De productiefactor zal tussen de 20 tot 22% liggen, terwijl minimaal 25% noodzakelijk is voor een normale financiële exploitatie. Is dat louter het risico van de initiatiefnemer? Het gaat wel over belastinggeld van u en ons dat bij een dergelijk project nodig is.
- In een straal van 1500 meter wonen 44.000 mensen en werken ongeveer 18.000 mensen. Door de windturbines wordt de milieuruimte voor bedrijven beperkt en gelden er strengere voorwaarden voor uitbreiding. In de voorbereidende documenten leest men hier niets over.

Effect op flora en fauna matig onderzocht

Er is gebrekkig onderzoek gedaan naar flora en fauna. De gemeente baseert haar conclusies op verouderde telgegevens en een bezoek van een ecoloog aan Lage Weide van 1 dag (9 januari 2013), midden in de winter. De ecoloog zegt daarover in de bijlage: "Deze periode van het jaar is niet optimaal om de aanwezigheid van beschermde plant- en diersoorten vast te stellen".

- Op basis van tellingen uit het buitenland weten we dat tussen de 309 tot 895 vogels per windturbine per jaar sterven. Voor Lage Weide komt dat neer op minimaal 1800 vogels per jaar. Dit

is een lage schatting omdat op en om Lage Weide broedplaatsen liggen en vanwege het feit dat trekvogels navigeren aan de hand van het Amsterdam Rijnkanaal.

- Tevens blijkt uit veldonderzoek dat windturbines 70 vleermuizen per MW per jaar doden. Voor Lage Weide komt dat neer op minimaal 1050, per jaar, als die verhouding daar relevant is.
- De gemeente gaat voorbij aan de impact op het beschermde natuurgebied Plas Lage Weide; dit kan gevolgen hebben voor bijvoorbeeld moerasvogels als de roerdomp, die mogelijk niet meer terugkeren.
- In strijd met de eisen van de commissie MER wordt er geen inschatting gemaakt van de grootte per soort flora/fauna in de huidige situatie, de gewenste populatie omvang, het aantal dat zal sterven als gevolg van 'natuurlijke sterfte' en, separaat, het aantal dat sterft als gevolg van de windturbines.

Visuele hinder blijft taboe

Op bijna geen enkele plek in ons land (eventueel aan de kust) is er sprake van een behoorlijke discussie met omwonenden over de esthetische aspecten en de (on)wenselijkheid van windturbines in het provinciale landschap. Publieke RO documenten stellen vaak dat aantrekkelijkheid en kwaliteit de standaarden van onze leefomgeving helpen bepalen, omdat onderzoeken het bewijzen. Maar bij windenergie schiet dit debat in een ambtelijke en planologische kramp. Voor de Belle Van Zuylen toren vond het Planbureau voor de Leefomgeving het nodig een kritische studie te schrijven over zichtlijnen vanuit het Groene Hart. Niet over windturbines, die juicht men toe. Wat er lokaal tegenover staat, is bijvoorbeeld dit:

- De zogenaamde *viewshed* studie naar effecten op de visuele hinder door windturbines gaat uit van een hoogte van 1.60 meter. Dit gaat voorbij aan het feit dat woningen, flats en bedrijven hogere verdiepingen hebben. Ook gebruikt de gemeente als zichtpunt de hoogte van de mast (100 meter), terwijl het accurater zou zijn uit te gaan van de hoogte die de roterende bladen bereiken (150 meter). Die veroorzaken de meeste hinder.
- De gemeente houdt het aantal "standpunten" (locaties) om de effecten op het landschap te meten klein. Lange lijnen en groothoekplaatjes. De locaties worden zonder overleg met de raad en/of omwonenden gekozen, terwijl zij weten waar ze er tegenaan gaan kijken. Dit punt lijkt triviaal maar dergelijke ervaringen zijn funest voor de suggestieve werking van een plan.
- Meerdere malen verwijst de gemeente Utrecht naar vegetatie die mensen in bijvoorbeeld (Oud)Zuilen het zicht op de windturbines zou ontnemen. Enerzijds is onbekend welke vegetatie het betreft, anderzijds is onbekend of deze vegetatie in alle seizoenen aanwezig is. Langs het Amsterdam-Rijnkanaal speelt nog steeds een kapvergunning.

Bestaat deze ambtelijke kramp ook provinciaal? Het lijkt er op als men het rapport van mevrouw Thoral over Energielandschappen (2014) leest. Niet alleen is de titel bij bewoners met hilariteit ontvangen, het is de zoveelste reflectie in quasi-objectief RO-jargon waarin de milieudoctrine regeert. Vrijwel nergens lees je over de werkelijke beleving van het landschap door bewoners en toeristen. Thoral verwacht hun vrije beleving met haar eigen RO-filters. Het had gesierd als ze een concept-verslag naar drie of vier bewonersgroepen rond windturbines had gestuurd, of hen had betrokken, om haar visie te valideren. We hebben er echt een mening over, over ons eigen Utrechtse landschap.

Onderschatting van effecten op de woningwaarde

Het effect van waardevermindering van bedrijfspanden wordt in het rapport dat de gemeente Utrecht heeft laten schrijven door een ruimtelijk adviesbureau niet overtuigend en niet vergelijkend onderzocht. Ondernemers protesteren. Het vraagdrukkende effect wordt niet serieus verkend. Een vergelijking met empirisch studiemateriaal n.a.v. de komst van elektriciteit- of zendmasten of andere hinderbronnen was mogelijk geweest, maar wordt niet gemaakt. In algemene zin is het eerlijker te stellen dat de experts het effect niet hebben kunnen inschatten in de gegeven tijd, of niet hebben willen ramen onder de gegeven opdracht. Toch doen ze uitspraken als "het effect zal beperkt zijn." Dit wordt een zorgwekkende vorm van liegen in beleidsdocumenten.

- Het CPB schat het effect op waardeverlies van woningen in op 5% of €9000 per woning (n.a.v. studie van CE naar vastgoedgemiddelde voor Flevoland.) Aanzienlijk hoger dan het bedrag dat de studie die de gemeente Utrecht heeft laten doen noemt. De gemeente denkt dat het prijsdalende effect 3 jaar na plaatsing verdwenen is. Ook hier wordt niets bewezen, maar aangenomen uit antwoorden van makelaars elders, buiten stedelijk gebied. U en ik weten dat we betere vakinstellingen in dit land hebben om een dergelijk economische verschijnsel kundig te onderzoeken. Steeds meer buitenlandse studies, o.a. recent in Engeland, bewijzen dat het waardedalende effect significant is.

- In het geval van Utrechtse woningen maakt men gebruik van een zeer gebrekkige onderzoeksmethode. Men heeft een kleine steekproef genomen van 24 makelaars (6 in heel Utrecht, 18 elders). De gemeente past kwantitatieve conclusies toe, terwijl de steekproef slechts indicatieve suggesties toelaat. Verder blijkt dat de (gekwalficeerde) helft van de geraadpleegde makelaars zich niet kan vinden in hoe hun mening in het rapport is weergegeven. Drie van de zes benadrukten, desgevraagd, dat zij het waarde-effect niet konden berekenen, maar dat zij, op basis van historische marktkennis, een daling van 5% van de woningwaarde (Centraal Plan Bureau) aannemelijk vonden. Daarbij moet gezegd dat makelaars een belang hebben bij elk type uitkomst, nl om hun markt te beschermen, voor zowel kopers als verkopers. De keuze van de onderzoeks-c.q. waarderingmethode is dus cruciaal. Vreemd genoeg serveren de onderzoekers de directe belanghebbenden, kopers en verkopers, bij voorbaat af als partijdig.
- De gemeente en de onderzoekers negeren de uitspraken en jurisprudentie van onafhankelijke rechters in Nederland. Volgens deze rechters leidt de plaatsing van windturbines tot een waardedaling van woningen van 7% tot 51% - en dat los van een economische crisis. De jurisprudentie gaat uit van goed omschreven situaties. Logisch, een rechter staat voor hetzelfde probleem.

Slecht onderbouwde maatschappelijke investeringscasus met groot financieel risico

De Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA) komt op 12 miljoen euro positief uit. Dat lukt alleen omdat de rijkssubsidie van 8 miljoen euro als (discutabel) baat wordt opgenomen. En een opbrengst van "nog niet genomen maar in de toekomst wellicht uitgespaarde maatregelen" (?) Meer posten worden voor de investeringscase in Utrecht slecht onderbouwd:

- maatregelen tegen overlast van slagschaduw, bronmaatregelen, vermogensbeperking. Die moeten worden genomen om binnen de risiconormering te blijven. Denk aan financiële schade en omzetverlies omdat bedrijven op Lage Weide niet kunnen uitbreiden. Compensatie van aantasting van beschermd natuurgebied Plas Lage Weide. Planschade onder andere door daling van waarde bedrijfstvastgoed. Gezondheidsschade bij omwonenden en werknemers worden evenmin in een geldbedrag uitgedrukt. Wat wel degelijk mogelijk is. De reden van de vraagstelling lijkt voor steeds meer publiek onderzoek maatgevend te worden voor de mate van inspanning. Zorgelijk.
- De gemeente gaat uit van CO2-emissieprijs van € 25 tot € 40 per ton. Dat is niet toevallig, er is alleen SDE+ subsidie bij een CO2 emissie prijs van 25 euro en hoger. Momenteel schommelt de CO2 emissieprijs tussen de 3 en 4 euro. Door de lage koers valt de MKBA negatief uit.
- Omwonenden hebben alleen 'baten' van het plan als zij zelf aandelen kopen in de windturbines op Lage Weide. Dit is louter een kans op rendement, zo blijkt uit projecten elders. De gemeente biedt geen compensatie voor schade aan.
- De gemeente gaat uit van meer vollasturen dan het ingehuurde adviesbureau adviseert.
- Buren van Lage Weide is over turbinegegevens en empirische meetdata voortdurend in gesprek met de industrie en ingenieurs, aan de hand van een business cases op een reële locatie. We bevelen dit aan als de juiste beoordelingsstandaard. Energie-U daarentegen in de BuCa uit van een theoretische productiefactor tussen de 26% en 30% (ECN). Windturbines op Lage Weide blijken economisch nauwelijks rendabel bij een factor < 25%. In hun model is 25% dan ook niet voor niets de ondergrens. De werkelijke productiefactor zal waarschijnlijk tussen 20% tot 24% liggen, afhankelijk van de regeling voor gedwongen stilstand en het langzamer draaien vanwege geluid. Achilleshiel van de productiefactor is uiteraard de windsnelheid (gemeten door het KNMI.)

Hinder voor bedrijven en werknemers

Het plaatsen van windturbines betekent dat bedrijven in de buurt ervan niet of onder strengere voorwaarden hun pand mogen veranderen. Het wordt in debatten vaak weg gepoetst.

- Bij het vaststellen van de mate van risico op vallende onderdelen of rondvliegend ijs gaat de gemeente uit van een gebied met lage personendichtheid, terwijl er meer dan 15.000 mensen op Lage Weide werken. Dat is geen triviale kritiek, maar een serieuze factor voor onveiligheid.
- De gemeente heeft geen onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten voor werknemers, zodat niet bekend is wat het geluid en de slagschaduw betekenen voor werknemers (ARBO).
- De gemeente adviseert bedrijven om zelf zonneschermen te plaatsen tegen de slagschaduw. Ervaring van werknemers op andere industrieterreinen leert dat dat weinig effect sorteert. Onbekend is of de gemeente deze extra maatregelen vergoedt aan bedrijven.

Conclusies en aanbevelingen

De Buren van Lage Weide constateren op basis van het voorgaande dat:

- er in de provinciale SV vooral in woorden balans bestaat tussen de bescherming van natuur, enerzijds, en die van stedelijke leefomgeving anderzijds
- de motivering om windturbinelocaties aan te houden vooral uitgaat van een normatieve target: 65,5 MW windenergie
- burgers in de plaatsen niet (goed) betrokken worden in voorbereidende visies op dit vraagstuk. En al helemaal niet bij de toekomstige duurzaamheidsheffing op hun stijgende energierekening. Het gaat wel om bedragen die doorsnee gezinnen niet kunnen betalen
- de provincie acteert op rijksdoelstellingen (top-down, inclusief energieakkoord) waarbij burger(organisaties) nauwelijks betrokken zijn; in de discussie erover worden zij genegeerd door milieuorganisaties en industrie
- er te weinig focus en actie is op andere besparings- en opwekkingsalternatieven, waar financieel en CO2 technisch grotere klappen mee worden gemaakt, en die goedkoper en vriendelijker zijn

De Buren van Lage Weide erkennen:

- het belang van en de behoefte onder burgers en bedrijven om de klimaatdoelstelling met zinvolle alternatieven in te vullen
- dat zij daar lokaal allerlei initiatieven voor oppakken, op enthousiaste en participatieve wijze, vaak zonder behoefte aan subsidie, eerder financieringshulp
- dat deze initiatieven met serieuze programma-ondersteuning mogen worden uitgebreid

De Buren van Lage Weide roepen de Staten op:

- meer en beter kwalitatief evenwicht te organiseren tussen wonen en natuur/milieu
- af te zien van een eenzijdige focus op windenergie-targets
- meer werk te maken van energiebesparingsalternatieven, vanwege de werkelijke klimaatimpact, en deze ook overtuigend te monitoren
- de bezwaren en ongewenste impact van windturbines op de leefomgeving serieuzer te nemen dan nu het geval is (te algemene, zgn. faciliterende houding) en
- strakke naleving te eisen van afgesproken normen, en sancties op te leggen aan initiatiefnemers van windparken die daarin nalatig blijven, om financiële redenen
- de besluitvormingscultuur en werkwijze rond windturbinelocaties radicaal anders aan te pakken, anders zal dit zich wreken bij verkiezingen.

We verzoeken u, zoals voorgenomen, Lage Weide te schrappen uit de provinciale structuurvisie en de MPRV.

Ik dank u voor uw aandacht en tijd om deze zienswijze toe te lichten. Met vriendelijke groet, namens de bij ons aangesloten omwonenden, ondernemers en werknemers,

drs. C.J. Sakko,
voorzitter bewonersplatform Buren van Lage Weide